

متن پرسش

سلام علیکم خسته نباشید. می خواستم ببینم نظر شما راجع به سؤال و جوابی که در مجلس بین دولت و نمایندگان صورت گرفت، چیست؟

متن پاسخ

درباره سؤال از رئیس جمهور آقای قاسم کیانی در سایت رجا نیوز می نویسد: طرح سؤال از رئیس جمهور با هر نیت و قصدی که کلید زده شد، بالاخره صبح روز چهارشنبه به مرحله اجرا رسید. در این جلسه چه از طرف سؤال کنندگان و چه از طرف رئیس جمهور، مطالبی عنوان شد که مطمئناً در روزهای آینده، مبنای تحلیل و بررسی ها بسیاری خواهد بود. بررسی عکس العمل های مردم ایران از نگاه جامعه شناختی سیاسی، به خوبی روشن ساخته است که در متد تحلیل گری مردم ایران، هر اظهار نظر و عمل کردی در فضای سیاسی از سوی مسئولین، ابتدا با خط کش مواضع و مطالبات امام خامنه ای (مدظله) سنجیده می شود؛ هر چند این موضوع بیشتر در مباحث کلان و اصلی کشور جاری است و قاطبه مباحث مطرح شده در مجلس از جنس مسائل فرعی، دسته چندم و گاهی جزئی بوده است. با توجه به این نکته به منظور بصیرت سنجی سؤال کنندگان و شخص رئیس جمهور، توجه به مطالبات و مواضع امام خامنه ای (مدظله) درباره برخی از مطالب مطرح شده در جلسه سؤال از رئیس جمهور می تواند ما را در شناخت صحنه و بازیگران آن یاری دهد. ۱- بخشی از سؤالات، در مورد اظهار نظرهای چالشی از سوی دولت، طراحی شده بود. به عنوان مثال طرح موضوعی درباره مسئله حجاب از سوی شخص رئیس جمهور یا مسئله مکتب ایرانی از سوی برخی افراد حاشیه ساز و جریان نفوذی در درون دولت از جمله کلیدی ترین مسائل مورد اشاره سؤال کنندگان از شخص رئیس جمهور بود. حال در این رابطه مباحث و پرسش های متعددی مطرح می شود؛ پرسش هایی مثل اینکه آیا طرح مجدد این مسائل ضروری بوده است یا خیر؟ آیا این پرسش ها با نگاه به مواضع و مطالبات امام خامنه ای (مدظله) طراحی شده است یا چنین ملاحظه ای در طراحی سؤال ها، کمرنگ بوده است؟ در ادامه، گزیده ای از سخنان رهبر معظم انقلاب خواهد آمد شاید برای دریافت پاسخ پرسش هایی از این دست، مناسب باشد: رهبر معظم انقلاب (مدظله) آبان ماه سال گذشته دیداری با جامعه مدرسین حوزه علمیه قم داشتند. در این جلسه یکی از حضار، سخنانی در مورد موضوع مکتب ایرانی و مسئله حجاب، عنوان می کند؛ ایشان در این جلسه می فرمایند: «من این مطلب را قبول ندارم؛ مسئولان امروز همه حجاب فقهی را قبول دارند ولی اختلاف سلیقه در تاکتیک هاست.» «من با طرح مکتب ایرانی

مخالفم و نسبت به این موضوع به آقایان تذکر هم دادم ولی برداشتم این نیست که منظور آنها مقابل قرار دادن ایرانیت در برابر اسلامیت باشد. بنده هم همین اعتقاد را دارم که آقای احمدی‌نژاد واقعا نمی‌خواهد ایران را مقابل اسلام و برتر از آن قرار دهد» البته برخی از این نقل‌ها از سوی حاضرین به صورت زیر نیز بیان شده است: «من اعتقاد به نصیح دارم. ... منتها مراقب باشند که یک جهت‌گیری عامی برای زمین زدن دولتی که حالا نسبت به شعارهای انقلاب وفادار است، نسبت به رهبری اظهار اطاعت می‌کند و چه و چه، ایجاد نشود، به آن حرکت کمک نشود. عرض ما این است. یک جوری نصیحت کنید که آن کسانی که قصد ریشه‌کنی دارند، نتوانند استفاده کنند ولی خوب نصیحت کنید، پیغام بدهید، کاغذ بنویسید، اگر یک جایی واقعا دیدید ضرورت دارد، اعلام هم بشود. اعلام عمومی در مواقع ضروری ایرادی ندارد، اما باید مراقبت بشود، این جور نیست که حالا انسان هر اعتراضی دارد مصلحت باشد که این را علنی و عمومی کند.» «در شرایط کنونی اختلاف نظر هست و من هم برخی مسائل را قبول ندارم اما الان اگر رهبری چیزی بگوید، رئیس‌جمهور می‌پذیرد و به آن عمل می‌کند» «بنده از همه دولت‌ها حمایت کرده‌ام ولی این دولت با "دولت‌های گذشته" تفاوت دارد و فرق اساسی در این است که تلاش نمی‌کنند حاکمیت دوگانه درست کند. در گذشته حرف دشمن القای حاکمیت دوگانه بود و در برخی ادوار هم برخی افراد دنبال القای این وضعیت در کشور بودند که دولت و مجلس در مقابل ولایت فقیه که محور نظام است، قرار دارد ولی الان این‌گونه نیست.» رهبر معظم انقلاب (مد ظله) در دیدار با اعضای هیئت دولت نیز در خصوص این مسائل فرمودند: «مسئله‌ی دیگری هم که باز مطرح می‌شود و من به طور کلی عرض می‌کنم، این است: با این همه کاری که دولت دارد، سعی کنید دچار حاشیه‌سازی‌های مسئله‌دار نشوید. دولت دارد کار می‌کند، تلاش می‌کند، میدان هم برای کار بحمدالله هست، نیاز هم به کار هست. خوب، یک میدان کاری وجود دارد، نیاز فراوانی هم وجود دارد، دولت هم نشان داده که اهل خطرپذیری و وارد شدن در میدان‌های کار و با همه‌ی وجود کار کردن و وارد میدان شدن است؛ خیلی خوب، با این اوضاع و احوال، واقعا شایسته و سزاوار نیست که حواشی‌ای به‌وجود بیاید؛ حالا چه حواشی‌ای که خود شما گاهی اوقات بی‌توجه به وجود می‌آورید، چه آن‌هایی که دیگران به وجود می‌آورند و شما هم تسلیم آنها می‌شوید؛ از این حواشی باید پرهیز کرد. نگذارید در فضای کشور، در فضای بین دولت و مردم، درگیری‌ها و دل‌هره‌هایی به وجود بیاید که شماها را از کار باز ندارد. مسائل گوناگونی مطرح می‌شود. توصیه‌ی من این است که در زمینه‌ی علاقه‌ی به ایران، علاقه‌ی به کشور و گرایش به ایران، چند نکته را توجه داشته باشید. یکی اینکه مهم‌ترین بخش مربوط به کشور، زبان و ادبیات است. علاقه‌ی به ایران، این‌جوری تحقق پیدا می‌کند. ما در کشور زبان‌های مختلفی داریم؛ اما زبان ملی، فارسی است. آن کسانی که زبان‌های مختلف دارند، خودشان جزو مروجین درجه‌ی یک زبان فارسی هستند. بهترین مقالات را در زمینه‌ی زبان فارسی، ترک‌زبان‌ها نوشتند؛ این را من از روی اطلاع دارم عرض می‌کنم. ان‌شاءالله کردها هم می‌نویسند؛ حرفی نیست، ما استقبال می‌کنیم. محققین برجسته‌ی ترک‌زبان کشور، در طول

دهه‌های گذشته، بهترین و قوی‌ترین مقالات را در زمینه‌ی زبان فارسی نوشتند. بنابراین نباید تصور شود که زبان فارسی نماد ملیت ایران نیست؛ چرا، هست. روی این موضوع تکیه شود. یا روی ایران بعد از اسلام تکیه شود. افتخاراتی که ایران دوره‌ی اسلامی دارد، در هیچ دوره‌ی دیگری از دوره‌های تاریخی ما این افتخارات وجود ندارد؛ من این را با استدلال به شما عرض می‌کنم و این قابل اثبات است. گسترش کشور، پیروزی‌های بزرگ نظامی کشور، پیشرفت‌های عظیم علمی کشور در زمینه‌های گوناگون، همه‌اش مال دوره‌های بعد از اسلام است. نه اینکه قبل از اسلام از این چیزها ندارد؛ چرا، اما نسبت به دوره‌ی اسلامی، آن‌ها ناقص است، کم است. البته یک چیزهایی به عنوان گفته‌ها مطرح می‌شود، اما چیزهایی نیست که مستند باشد و کسی بتواند آنها را اثبات کند؛ اینها قابل اثبات نیست. اما آنچه که در دوره‌ی اسلامی واقع شده، قابل اثبات است؛ روشن است. شما نگاه کنید ببینید پیشرفت نظامی و علمی و فرهنگی ایران در دوره‌ی دیلمی‌ها، در دوره‌ی سلجوقی‌ها، بعدها در دوره‌ی صفویه، و حتی در این وسط، در بخشی از دوره‌ی حاکمیت مغول چگونه است. مغول‌ها به ایران که آمدند، ایرانی شدند و تحت تأثیر فرهنگ ایران قرار گرفتند؛ کما اینکه به هند که رفتند، هندی شدند. چه کارهای برجسته و عظیم علمی و فرهنگی و هنری در این دوره انجام گرفته. اگر کسی می‌خواهد از ایران و ایرانی‌گری حمایت کند، خوب، ایران دوران اسلامی، هم مدون‌تر است، هم مستندتر است، هم قابل قبول‌تر است، هم جلوی چشم است؛ کتابش جلوی چشم است، معماری‌اش جلوی چشم است، نشانه‌های علمی‌اش جلوی چشم است؛ تاریخش تدوین شده و روشن است.» از آن جایی که برخی از این مسائل و انتقادهای از سوی امام خامنه‌ای (مدظله)، به عنوان مسائلی فرعی و جزئی، مطرح شده است، مناسب است، مواضع و مطالبات امام خامنه‌ای (مدظله) در مورد پافشاری بر طرح چنین مسائلی را ببینیم. لازم به ذکر است این بیانات توسط امام خامنه‌ای (مدظله) برای پایان دادن به جنجال بر سر موضوع دوستی با مردم اسرائیل از تریبون نماز جمعه مطرح شده است: «یکی از چیزهایی که برای کشور ما حقیقتاً مهم است این است که مردم احساس امنیت سیاسی و روانی نکنند؛ فضای روانی جامعه دچار التهاب نباشد. سعی می‌کنند التهاب‌آفرینی نکنند؛ این هست. این، جزو سیاست‌های مخالفان نظام جمهوری اسلامی است. البته خود ما هم گاهی اوقات، نادانسته این التهاب‌ها را افزایش می‌دهیم. من توصیه می‌خواهم بکنم - حالا مردم عزیز ما بحمدالله از بسیاری از کارهایی که در این زمینه انسان مشاهده می‌کند، برکنارند. مردم نگاه می‌کنند به بعضی از گفت‌وگوها و بگومگوهای بی‌جا و بی‌مورد که گاهی در بین نخبگان سیاسی مشاهده می‌شود؛ نگاه مردم نگاه رضایت‌مندانه نیست. این را ما از مراجعات مردم به‌خوبی می‌فهمیم - ... یک نفر پیدا می‌شود درباره‌ی مردمی که در اسرائیل زندگی می‌کنند، اظهار نظری می‌کند. البته این اظهار نظر، اظهار نظر غلطی است... حالا کسی حرف اشتباهی می‌زند، عکس‌العمل‌هایی هم در مقابل آن نشان داده می‌شود. خوب، مسئله را باید تمام کرد. این که یک روز یک نفر از این طرف بگوید، یکی از آن طرف بگوید، یکی این‌جور استدلال کند، یکی از آن طرف حرف بزند، درست نیست. این التهاب‌آفرینی است. حرفی بود،

گفته شد و اشتباه بود و تمام. موضع دولت جمهوری اسلامی هم این نیست... خوب، این حرف خطایی بود، حرف درستی نبود. این را نباید وسیله‌ی التهاب قرار داد. من خواهش می‌کنم از همه، این جور مسائل کوچک و مسائل جزئی را - حرفی که بر زبان کسی جاری می‌شود؛ مطلبی گفته می‌شود - وسیله‌ای قرار ندهند برای اینکه مدتی جریان‌سازی و مسئله‌آفرینی در سرتاسر کشور بشود؛ یک عده مخالف، یک عده موافق، سر قضیه‌ای پوچ. موضع نظام هم معلوم است. تمام شد.» ۲- سؤال کنندگان از رئیس جمهور در بخش دیگری از سؤال‌های خود، خواستار پاسخ‌گویی رئیس جمهور در مورد برخی از عمل‌کردهایش شدند. برای مثال مطرح کردن مسائلی مثل عزل وزیر اطلاعات و تأخیر در مورد حکم ابقای وی و همچنین شبهاتی از خانه نشینی رئیس جمهور، از شاخص‌ترین مسائل مطرح شده در این زمینه از سوی سؤال کنندگان است. در ادامه موضع امام خامنه‌ای (مدظله) در این مورد را نیز خواهیم دید. رهبر معظم انقلاب (مدظله) طی سخنانی نزدیک به زمان وقوع مسائل مطرح شده بالا بیاناتی داشتند که با فرض شخصی نگارنده، ممکن است به موضوع خانه نشینی رئیس جمهور ارتباط داشته باشد، ایشان در یکی از این بیانات خود می‌فرمایند: «باید از هر کار و اقدامی که موجب پای‌کوبی و جنجال دشمنان می‌شود، و دوستان را نیز ناراحت می‌کند، پرهیز شود.» این ارتباط دهی نگارنده از آن جهت است که پس از این سخنان، شخص رئیس جمهور در جلسه هیئت دولت حاضر شدند و سخنانی بیان داشت که بیشتر دارای مضامین محوریت ولایت، و ولایت‌پذیری ایشان بود و با این سخنان، تقریباً آبی به آتش دشمنان ریخت. در بخش دیگری از سؤالات، طراح سؤال مسئله تأخیر ابقای وزیر اطلاعات را به نوعی مخالفت رئیس جمهور با حکم رهبری تلقی کرده بودند. امام خامنه‌ای (مدظله) در مورد مسئله عزل وزیر اطلاعات که رسانه‌های غربی برای القای حاکمیت دوگانه در کشور تبلیغات بی‌امانی داشتند، چنین فرمودند: «رهبری هیچ‌گاه بنای دخالت در تصمیم‌ها و کارهای دولت را ندارد، مگر آن‌جایی که احساس کند مصلحتی مورد غفلت قرار گرفته است... در قضیه اخیر هم که چندان مهم نیست، احساس شد از مصلحت بزرگی غفلت شده است... نظام جمهوری اسلامی، دستگاه مقتدری است و رهبری هم محکم در مواضع صحیح خود ایستاده است... و من می‌خواهم بگویم این حالت صخره‌گون را ملت و دولت عزیز ما حفظ کنند. نگذارید اختلاف به وجود بیاید. نگذارید شکاف به وجود بیاید. نگذارید آنچه را که دشمن در تبلیغات و در خباثت‌های سیاسی و تفتین‌های سیاسی می‌خواهد در مورد کشور ما انجام بدهد، انجام دهد... شما ببینید در همین پنج شش روز گذشته سر یک قضیه‌ای که آن‌چنان هم از اهمیت بالائی برخوردار نبود - سر مسئله‌ی اطلاعات و امثال اینها - چه جنجالی در دنیا راه انداختند. تحلیل‌ها را بردند به این سمت که بله، در داخل نظام جمهوری اسلامی شکاف ایجاد شده است، حاکمیت دوگانه شده است، رئیس جمهور حرف رهبری را گوش نکرده است! دستگاه‌های تبلیغاتی خودشان را از این حرف‌های سست و بی‌پایه پر کردند. ببینید چطور منتظر بهانه‌اند. ببینید چطور مثل گرگ در کمین نشست‌اند که یک بهانه‌ای پیدا کنند، هر جور می‌توانند، حمله کنند... بنده‌ی حقیر هم طبق اصول بنا ندارم در کارها و تصمیم‌های دولت وارد شوم. خب،

مسئولیت‌ها در قانون اساسی مشخص است؛ هر کس مسئولیتی دارد؛ مگر آن‌جایی که احساس کنم یک مصلحتی دارد تفویت می‌شود؛ مثل اینکه در همین قضیه‌ی اخیر این‌جوری بود؛ انسان احساس می‌کند یک مصلحت بزرگی دارد مورد غفلت قرار می‌گیرد، تفویت می‌شود؛ خب، انسان وارد می‌شود که جلوی این تفویت مصلحت را بگیرد. این، مسئله‌ی مهمی نیست، نظائرش هم اتفاق می‌افتد؛ اما مخالفین، دشمنان بیرونی، تریبون‌دارهای بین‌المللی، بوق‌های تبلیغاتی، از همین مسئله استفاده می‌کنند برای اینکه فضای تبلیغاتی را شلوغ کنند... عرض من به عناصر داخلی، به مردم دل‌سوز، به برادران و خواهرانی که در داخل با مسائل تبلیغاتی سر و کار دارند، این است که سعی کنند به این آشفتگی کمک نکنند. این که تحلیل بگذارند، یکی از آن طرف، یکی از این طرف، این علیه آن، آن علیه این، برای هیچ و پوچ، چه لزومی دارد؟ نه، دستگاه بحمدالله دستگاه مقتدری است، مسئولین مشغول کارشان هستند، رهبری هم که بنده‌ی حقیر هستم با همه‌ی حقارت، خدای متعال کمک کرده، ما در مواضع صحیح خودمان محکم ایستاده‌ایم. تا من زنده هستم، تا من مسئولیت دارم، به حول و قوه‌ی الهی نخواهم گذاشت این حرکت عظیم ملت به سوی آرمان‌ها ذره‌ای منحرف شود. « ۳- بخش دیگری از سؤالات در مورد مسئله تعامل دولت و مجلس مطرح شد. در این بخش سؤال کننده معتقد بود دولت در مواردی به قانون مجلس کم توجهی نشان داده و یا قانون مجلس را معطل کرده است. در ادامه به بیانات امام خامنه‌ای (مدظله) اشاره خواهیم کرد که در آن، به مسئله تعامل دولت و مجلس، اشاره شده است. این سخنان در جمع نمایندگان مجلس در تاریخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۸ بیان شده است:

«مطلب دیگر هم همین توصیه‌ای است که من همیشه دارم و آن، هم‌افزایی با قوه‌ی مجریه است - قوه‌ی مجریه و قوه‌ی قضائیه، لیکن عمدتاً قوه‌ی مجریه؛ چون سر و کار مجلس با قوه‌ی مجریه است - باید هم‌افزایی کرد. نبایستی کار را جوری تنظیم کرد، جوری پیش برد که معنایش دعوا و اختلاف باشد؛ این در بیرون، روی مردم، خیلی تأثیراتش بد است. گاهی دیده می‌شود که مثلاً در مجلس، در یک نطق، در یک اظهار نظری، یک حرفی زده می‌شود. خب، حرف که زده شد، پرتاب شد دیگر. اگر خدای نکرده حرفی باشد که کسی را یا جمعی را متهم کند، جبرانش به آسانی ممکن نیست؛ مردم را ناامید می‌کند. امروز مسئولین دارند تلاش می‌کنند، کار می‌کنند. نگوئید فلان ضعف و فلان ضعف وجود دارد. بنده به ضعف‌ها آگاهم. شاید بنده بعضی از ضعف‌ها را هم بدانم که خیلی‌های دیگر ندانند. با وجود این ضعف‌ها، آن چیزی که امروز در قوه‌ی مجریه وجود دارد، یک شاکله‌ی خوب و مطلوب است. در کشور دارد کار انجام می‌گیرد. خب، بایستی همکاری کرد، باید کمک کرد؛ هم مجلس کمک کند به دولت، هم دولت کمک کند به مجلس؛ هم قانون فصل‌الخطاب است برای عمل دولت، هم گرایش‌های دولت و تشخیص‌های دولت یک اشاره است به قانون‌گذار برای کیفیت قانون‌گذاری. این مسئله با استقلال مجلس منافات ندارد. من نماینده‌ی مجلس هم بودم، رئیس دولت هم بودم؛ من هر دو جا را تجربه کردم. در طول این سال‌های متمادی هم، هم مجالس را دیدم، هم دولت‌ها را دیدم. هیچ اشکالی ندارد که یک مجلسی قانون صحیح و درست و قوی و منطقی را جوری تنظیم کند

که برای دولت، رفتار طبق آن قانون، عملی باشد، ممکن باشد، آسان باشد. اگر این شد، معنایش این نیست که مجلس استقلال ندارد. بعضی‌ها که شاید می‌خواهند سر به تن این مجلس هم نباشد، آدم می‌بیند که شده‌اند دل‌سوز استقلال مجلس: آقا مجلس استقلال داشته باشد! این هیچ منافاتی با استقلال مجلس ندارد. انسان نگاه کند ببیند دولت چه جوری می‌تواند عمل کند، چه جوری بهتر می‌تواند عمل کند، چه جوری آسان‌تر می‌تواند عمل کند، قانون را تنظیم کند و در این مجرا ببیند؛ این ممکن است، هیچ اشکالی هم ندارد. از آن طرف هم وقتی قانون تهیه شد، منجز شد، دولت موظف است با همه‌ی وجود، با همه‌ی قوا، بدون بهانه‌گیری، طبق آن قانون عمل کند. دو طرف قضیه، این‌جوری است؛ یعنی هر دو می‌توانند به هم کمک کنند، هم‌افزایی کنند؛ این لازم است، این باید انجام بگیرد. اگر چنانچه از هر دو طرف یک بهانه‌هایی اتفاق افتاد؛ این طرف گفت نه، این قانون را چون دولت این‌جوری می‌خواهد، ما نمی‌کنیم؛ آن طرف هم گفت چون این قانون، این گوشه‌اش کج است، ما هم زیر بار نمی‌رویم؛ خب، این که نمی‌شود؛ اوضاع مملکت نمی‌چرخد. رفیق، خوب است... آن که آدم نباید با او سازش کند، دشمن است؛ آدم با دوست باید سازگاری نشان دهد. بالاخره باید تحمل کنند؛ یک چیزی را این از آن تحمل کند، یک چیزی را آن از این تحمل کند.» در بیاناتی دیگر ایشان می‌فرمایند: «... بی‌دلیل گزارش‌های رسمی مسئولان برجسته‌ی نظام را زیر سؤال نبرند. هم در قوه‌ی قضائیه این حرف هست، هم در قوه‌ی مجریه این حرف هست، هم در قوه‌ی مقننه این حرف هست. زیر سؤال بردن فعالیت‌ها، زحمات را ضایع می‌کند. انسان می‌بیند این ایام در مورد آمارهای قوه‌ی مجریه خدشه می‌کنند، در مورد اظهارات و آمارهای قوه‌ی قضائیه خدشه می‌کنند، در مورد اقدام‌های مثبت و فعالیت‌های خوب قوه‌ی مقننه و مجلس القاء شبهه می‌کنند؛ این، اعتماد مردم را از بین می‌برد... البته در مواردی ممکن است یک آمار دروغ، آمار غلط، آمار اشتباهی هم داده شود؛ این را نباید تعمیم داد و شبهه کرد؛ این، اعتماد مردم را از دستگاه‌های نظام، از بدنه‌های نظام سلب می‌کند، ضایع می‌کند. مسئولین به این نکته توجه داشته باشند. بنابراین، این اعتماد هم خیلی مهم است.» در پایان باید اشاره کنیم که امام خامنه‌ای (مدظله) در پیامی به مناسبت آغاز به کار مجلس هشتم در مورد وظیفه نظارتی مجلس که یکی از مصادیقش همین جلسه سؤال از رئیس‌جمهور است، می‌فرمایند: «دو عنصر نظارت و همکاری صمیمانه، در تعامل با قوای دیگر، باید دو بخش تفکیک‌ناپذیر باشند. مسئولیت نظارتی مجلس هرگز نباید به دست اهمال سپرده شود، اما هرگز هم نباید نظارت مجلس به معنای رقابت با دولت و نشنیدن نیازها و ضرورت‌ها و تنگناهای آن شمرده شود. محور کار و عمل در کشور و نماد داخلی و خارجی نظام جمهوری اسلامی، عمدتاً قوه‌ی مجریه است. همه باید به آن کمک کنند و هرگاه دولتی بانشاط بیشتر و همت بالاتر و ارزش‌گرائی قوی‌تر در صحنه است، این کمک باید مضاعف شود. متقابلاً دولت باید مجلس قانون‌گذاری را راهنمای عمل خود بداند و به قوانین مجلس، یک‌سره پایبند باشد و از آن تخلف نکند. بر سر دوراهی‌های اختلاف نظر، کارشناسانی از دوطرف، گره را بگشایند و راه درست را پیش پای هر دو طرف باز کنند.»